

אבני משה

השבת אבידה וזכיה הפקר (ד)

ראה רכב שפוגע ובורח – חפץ השוה רק לבעליו: רשיון, דרכון, אשראי, מפתח ומכתבים – ילד שנאבד מהוריו - אבידה של חברה בע"מ – אבידה מדעת: השאיר קולה ופיצה בפיצרייה, הניח אופנים וחומרי בניה – נתחלפו החפצים – שכח חפץ ומצא חפץ הנראה כשלו אם יכול ליקח

הרואה נהג שהזיק רכב ומנסה לברוח

דן עם חבריו אין הכי נמי דאסור להעיד אף על פי שהוא כדין, משום דמסייע לעוברי עבירה..". והביאו בגליון רבי עקיבא איגר (סימן כח ס"ג) ובתל תלפיות (תשס"ו קיא – רטז) הובא שהשער המשפט חולק (ולא מצאתי) וסובר שכיון שכבר נעשה האיסור של הליכה לערכאות חייב להעיד לו ושהרב אלישיב זצ"ל הורה דקיימא לן כהרמ"א כיון שיכול לתובעו בבית דין.

וכשצריך להעיד ולא מעיד חייב בדיני שמים. יש לדון כשרואה שמשאיר פרטים אם יש לחוש שמשאיר פרטים לא נכונים ועוד חזון למועד.

בגמרא בבבא קמא (נה:) תניא אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן.. היודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו.

מכאן נראה ללמוד שהרואה נהג שהזיק את רכב חברו חייב לרשום פרטי הרכב של המזיק (ואם יכול לצלמו בפלא פון יותר טוב). ויודיע לבעל הרכב שנפגע ואם הלה כופר בו והניזק תובע שיבא להעיד לו בבית דין או בבית משפט כשהוא סרבן. חייב להעיד לו ואם כבש עדותו חייב בדיני שמים (שו"ע סימן כח סעיף א).

ואם תבע חברו בבית משפט בלי כתב סירוב כתב הרמ"א (שו"ת ס' נב) "כשישראל

התעלם מאבידה ונגנבה האם חייב בתשלומים

האבידה וכן כתב בפתחי חושן (אבידה פ"א, ג) דהסכמת האחרונים שהרואה אבידה ולא נטלה, אע"פ שנאבדה אח"כ לגמרי, אינו חייב בתשלומים שאינו אלא פשיעה וכל זמן שלא בא לידו אינו חייב בפשיעה עיי"ש.

על פניו היה נראה ללמוד מהגמרא דלעיל שהמתעלם מאבידה ונגנבה האבידה חייב בדיני שמים דדמי להיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו שחייב בדיני שמים. ויש לחלק בין יודע עדות לחבירו לבין המתעלם מן

המוצא חפץ השוה רק לבעליו

כגון: מפתח, רשיון, תעודת זהות, דרכון, כרטיס אשראי וכו'

ע"א) דאמר טובת הנאה דאשה, דאי דבעל לימרו לה מאי אפסדיך, אי הוית מזבנת לי בעל היה שקיל וכו'. ולכאורה קשה דמה בכך שאינה יכולה למוכרה משום שהבעל יקח הדמים ממנה, מ"מ האשה יכולה לומר כמו ששורה הספק בטובת הנאה אצל מי שרוצה ללוקחה כמו כן שורה הספק אצלי והרי הזקתני הספק הזה, אלא ודאי המזיק דבר שאי אפשר ליקח דמים בעדו פטור..". ובהלכות נזיקין הארכנו בזה והעלנו שסוגיא דעלמא כהחזון איש.

במשנה בגיטין (נה). הכהנים שפגלו במקדש מזידין חייבין. ופרש"י (נג. ד"ה חייבין) "חייבין לשלם דמיהם לבעלים שהרי צריכין להביא אחרים ואי נמי נדבה היא קשה בעיניו שלא הקריב קרבנו שהרי להביא דורון היה מבקש".

ולמד מכאן החזון איש (ב"ק סימן ו ס"ק ג) "יש לעיין היכי שקלקל כותל ביתו ואי שיימנין כל הבית לא נפחת כלל כספו היכי שיימנין, ונראה דכיון דאין בית עומד למכירה אלא לתקן בדקיה משלם מה שחבירו מפסיד בהוצאות התיקון, והרי כתב רש"י גטין נ"ג א' דכהנים שפיגלו חייבין לשלם אפילו בנדבה שאינו חייב להביא אחרים משום שהיה רוצה להביא דורון ולא הביא הרי מה ששורה לו לעצמו חשיב מפסיד.. והכא נמי בבית שאינו עומד למכירה, ואע"ג דבבהמה אינו משלם ריפוי ריפוי דבית נזק הוא..".

ועל פניו לפי הנתיבות המשפט ליכא חיוב השבה במפתח, רשיון, תעודת זהות וכו' לפי שאינם שווים בשוק וקיימא לן דאין חיוב השבת אבידה בפחות משהו פרוטה (שו"ע רנט, ב) **אמנם יותר נראה שגבי השבת אבידה גם הנתיבות המשפט יודה שאזלינן בתר שורה פרוטה לבעלים, דמהותה של מצות השבת אבידה היא להציל חבירו מנזק של שורה פרוטה והא איכא נזק שיצטרך להוציא שורה פרוטה להשיג חדש. בפרט שאין מדובר בהוצאת ממון כמו במזיק אלא בטרחת המוצא בלבד. וכעין זה כתב רבי עקיבא ונביא דבריו בסמוך.**

וכבר העירו הפוסקים שדברי החזון איש חולקים על הנתיבות המשפט (סימן קמח ס"ק א) שכתב "נראה דדבר שאינו שורה בעצמו למכרו וליקח דמים בעדו רק ששורה לאיש ההוא, אין המזיק חייב לשלם, כדמוכח בב"ק פרק החובל (פ"ט

נראה לתלות זאת בנידון של רבי עקיבא איגר אם מצא אבידת גוי שבאחריותו של ישראל

לא מבעיא לר"ש דאמר דבר הגורם לממון כממון דמי הוי החפץ ממון הישראל. אלא אפ"ל לרבנן היינו שאין זה החפץ של השומר. אבל מ"מ הוא מציל הנכסים של ראובן שלא יתחייבו לשלם. כך היה נלענ"ד בסברא בפשיטות גמור. **אמנם חבירי ידידי הרב**

כתב רבי עקיבא איגר (ב"מ כב:): "יש לדון ראובן שהיה שומר של נכרי וקבל עליו אחריות שמירה, ונאבד ממנו חפץ, היה נלענ"ד שיש על המוצאו חיוב השבה. אף דגוף החפץ של נכרי. **מ"מ הוא מציל הישראל מן ההפסד שלא יצטרך לשלם**

דין דאע"פ שאין חפצים הללו שווים בשוק מ"מ אם לא ישיב לו אבידתו יצטרך לשלם אלא שהניח סברא זו בצריך עיון.

מו"ה ישראל נ"י מפקפק בדבר דמכל מקום י"ל לרבנן דר"ש הך חפץ לא מקרי אבידת אחיר.. וצ"ע לדינא". והביאו הפתחי תשובה (רסו, א). ואם כן הוא הדין בנידון

שיטת הבית יצחק שאין חיוב השבה בדרכון וכו'

להחזיר. אך כיון שהשטר ש"פ למכור בשביל החוב שוב הוה דבר השוה פרוטה וחיוב בהשבה.. **ולפי זה נייר שאין בו שוה פרוטה ואין ראוי למכור כגון רייזעפאס אינו חייב בהשבה.** ושוב ל"ח לאבידה דמוקמינן אחזקת מרא קמא ודוקא דבר הש"פ י"ל חיישינן לאבידה ומ"מ הוא של בעלים הראשונים אין כאן חזקת מרא קמא. משא"כ דבר שאין בו ש"פ דהוא שייך להמוציא ושייך לומר דמוקמינן אחזקת מרא קמא. ומ"מ צ"ע אי שייך בדבר שאין בו ש"פ חזקת מ"ק וחזקת ממון..".

כתב בית יצחק (אבן העזר א סימן פז) "והנה יש לי בזה הערה הנה כתבתי בחידושי לסוגיא דמצא שטר חוב דחייב בהשבת אבידה בשטרות אף שאין גופן ממון דכמו דחייב בהשבת אבידה בקרקע כדדרשינן בב"מ ל"א לכל אבידת אחיר לרבות אבידת קרקע וכן אמרינן בגיטין מ"ה בעבד דשלח להו כן תעשה לכל אבידת אחיר.. ולפ"ז בשטרות שייך השבת אבידה וכמבואר בב"מ במצא תכריך של שטרות ובסי' ס"ה. ובכ"ז אם אין הנייר גופיה ש"פ י"ל כיון דממעטין דבר שאין בו ש"פ מהשבה א"כ אין חיוב

לענין הלכה

לבדוק בכל בתי העיר, מפתח של איזה בית הוא. והכי ניחא להו לבעלים דישוב על עקבותיו ויחפש המפתח. ודומני שכך גם המנהג אם מצא כרטיס אשראי בסופר שמשאירים את זה בקופה הראשית ובאים הבעלים ונוטלים את שלהם. דאין לחוש כל כך לרמאים לפי שיש מצלמות בכל חנות שיקנו ויתפסו בקלות. ועוד גם אם יקרה המקרה יקבל את כספו מחברת האשראי. וניחא להו לבעלים שיניח שם ויבא ויטול את שלו מלהטריחו לעשות כרטיס אשראי חדש.

ולענין הלכה נראה להכריע שברישיון, תעודת זהות, דרכון וכרטיס אשראי חייב להשיב כיון שיש את פרטי המאבד ובטוחה קלה יכול להשיגו ויכול ליתן את האבידה למשטרה והם יאתרו את המאבד. ובמפתח וכו' שקשה למצוא את המאבד יכול לסמוך על הבית יצחק ולהתעלם ובהצטרף לזה שמסתמא כבר התייאש מהמפתח. (מפתח יש בו סימן שיכול לפתוח ביתו ולהווכח שהוא שלו). ובמקום אחר ביארנו ליישב מה שנוהגים העולם לתלות את המפתח במקום שמצא דאין לחוש לרמאים שיטלו ויטרוהו

מכתבים שנשלחו לכתובת לא נכונה

ואם נשלח דואר בטעות אם אפשר בקל להתקשר ולהודיע או לשים את זה בכתובת הנכונה מהיות טוב אל תקרי רע אבל מעיקר הדין אפשר להקל בזה לפי שחיוב השבה לנמען ליכא כיון שעדין לא זכה בזה, וחיוב השבה למשלח ליכא דהוא פחות משוה פרוטה. וגם לסוברים שאזלינן בתר השווי ששוה לבעלים, שהרי השולח לא יטרח לבא ליקח המכתב אלא ישלח מכתב חדש. כיצא בזה אם רואה הזמנה לחתונה אע"ג

פעמים רבות מגיע דואר בטעות והשאלה עד כמה צריך לטרוח לחפש ולהודיע לנמענים. ונראה לומר שאם הנמען עזב דירתו, אין צריך לטרוח להודיעו כיון שכל אדם יודע שלוקח זמן עד שמתעדכן הכתובת החדשה, ועליו לדאוג לעבור מפעם לפעם לאסוף את המכתבים שנשלחו לו. ואם לא עושה כן הוא בכלל אבידה מדעת שאין חיוב השבה.

אמנם אם קיבל דבר חשוב כמו **צו גיוס** וכו' נראה שחייב מן הדין להודיע לו לפי שיכול להגיע לו נזק גדול ובכלל אבידת גופו הוא (סנהדרין עג).

שמצוות השבת אבידה ליכא אבל מכל מקום יש כאן מצות חסד לחסוך חוסר נעימות על שלא הגיע לשמחו.

מוצר שנשלח בדואר בטעות לבנין אחר והחברה השולחת שייכת לגוי

ולכאורה אסור לו להחזיר לנמען עצמו דהוא בכלל המשיב אבידה לגוי שאסור להחזירה אם לא שעושה כן כדי לקדש את השם (שו"ע, רסו, א). וכאן ליכא קידוש השם כי הגוי לא ידע שישראל החזיר אבידתו. ושמא נאמר שיודיע לחברה ויכוון שיהיה כדי לקדש את השם וצ"ע בכל זה.

על פניו הרי זה אבידת גוי, כיון שההישראל עוד לא זכה בזה, ואף אינו גורם לו לממון שהרי יודיע לחברה שלא קיבל ומסתמא ישלחו חדש. וכל זה שהדואר נשלח בטעות לכתובת אחרת (אבל אם מצא באותו בנין לא יוכל לומר שזה בכלל אבידת גוי שהרי אין כאן אבידה כלל. ובכלל גזל עכו"ם הוא).

מצא אבידה השייכת לחברה בערבון מוגבל כגון: מצא עגלת קניות של סופר ברחוב

נראה שאפשר להקל בזה כיון שגם נניח שיש בעלי מניות יהודים, מסתמא אין חלקם בחפץ שוה פרוטה. דרך משל אם מצא עגלת סופר השוה כעת בשוק מאה חמשים שקלים נהי דהגוי שיש לו חמשים ואחד אחז מניות יש לו שוה פרוטה מ"מ ליהודים שיש להם מניות אין להם שוה פרוטה באותה עגלה. וגם אם יש יהודי שיש לו אחז ניכר של מניות יכול לסמוך על הדעות שבעלי מניות אינם שותפים ממש אלא כמשקיעים המלווים מעות לחברה. וכסניף בעלמא אפשר לצרף את השיטה שהחברה בעלים של עצמה.

מיהו עדין יש לדון לפי סברת רבי עקיבא איגר דלעיל דאין צריך להיות בעל האבידה אלא סגי שהאבידה גורמת לו לממון. מיהו כאן יש לחלק כיון שלא יוציא ממון מכיסו אלא מכספי החברה משא"כ בנידון של רבי עקיבא איגר שיצטרך לשלם מכיסו לגוי. ועוד אין דברי רבי עקיבא איגר מוסכמים.

ההגדרה המשפטית של חברה בערבון מוגבל היא שהחברה בעלים של עצמה 'אישיות משפטית נפרדת'. הביטוי הגדול לדבר שאם החברה פושטת רגל הנכסים האישיים של בעלי החברה מנותקים מהחובות של החברה ואי אפשר לגבות מהם (אא"כ הייתה פשיעה מצדו 'הרמת מסך').

הפוסקים דנו אם אפשר לקבל את ההגדרה המשפטית ולעשות את החברה כגוף בפני עצמו. ויש לזה השלכות רבות בהלכה לפי שאם החברה בעלים של עצמה, אם כן החברה לא מצווה באיסור ריבית, ביעור חמץ, עבודה בשבת וכו'. ובהלכות גביית מלוה הארכנו בזה והעלנו שסוגיא דעלמא שאין החברה בעלים של עצמה. ואם כן חייב להשיב חפץ של חברה בע"מ לבעליו.

אמנם בחברה ציבורית המנפיקה מניות בבורסה ששליטת בעלי המניות **של גוי**

מצא ילד שנאבד להוריו

הפחות הוא בכלל השבת גופו (עיי' ב"ק פא:).

ובנידון דידן שהילד קטן ואין לו ממה לשלם נראה שהאב צריך לשלם. ואע"ג שקטן שהזיק אביו פטור מלשלם (ב"ק פז.) לפי שאין הבן ממונו של אב כדי שנחייבו מדין ממונו המזיק. שאני הכא שהאב חייב להוציא ממון כדי להשיב את בנו מהטעם שיתבאר להלן.

וראיתי בחשוקי חמד (יומא פד:) שדן במעשה ששכנים שמעו תינוק בוכה והדלת הייתה נעולה והזמינו פורץ מקצועי לפרוץ הבית והעלה שהאב חייב לשלם דהצלתו היא **בכלל ריפוי שהאב חייב**. במקום אחר (ראש השנה לא.) דן במעשה שילד אחד עמד עם הוריו בתחנת אוטובוס ועלה לאוטובוס הלא נכון והילד התחיל לבכות ונאלץ הנהג באמצע הדרך להסתובב ולחזור לאותו תחנה שנאבד הילד אם צריך האב לשלם עבור הנסיעה עיי"ש.

בגמרא ביומא (פד:) ת"ר מפקחין פקוח נפש בשבת.. ראה שננעלה דלת בפני תינוק **(והתינוק נבעת)** שוברה ומוציאו.. ואע"ג דקא מכוין למיתבר בשיפי (נסרים הצריך להם). והובא במשנה ברורה (שכח, יג).

והכא נמי בנידון דידן שהילד בוכה ומפוחד יש לחוש שמא ימות או תשתבש דעתו ואין לך מצוה גדולה מזו. ודמי לההיא דסנהדרין (עג.) מניין לרואה את חבירו טובע בנהר שהוא חייב להצילו ת"ל לא תעמוד על דם רעך ופריך בגמרא והא מהכא נפקא מהתם נפקא אבדת גופו מניין ת"ל לא תעמוד על דם רעך ומשני אי מהתם הוה אמינא בנפשיה אבל מיטרח ומיגר אימא לא קמ"ל.

ולמדנו שחייב להוציא ממון כדי להציל את חבירו מ"מ כתב הרא"ש (ס' ב) "והניצול חייב לפרוע למציל מה שהוציא". והביאו הסמ"ע (ס' תכו, א) ותמה למה השמיטו המחבר ומור"ם ז"ל דין זה. **ואף** אם אינו ממש בגדר לא תעמוד על רעך מ"מ לכל

כשאדם מרדף אחר אבידה הרי זה סימן שהיא שלו ושלא נתייאש כגון: מצא מעות אפילו ונטלם ואח"כ רואה אדם שמגיע ומחפש את אבידתו חייב להחזיר

אתא לידיה וחייב להחזירו ואע"פ שנתייאש לבסוף. רבינו ז"ל.

ומבואר ברטב"א שהמאבד מעות ועדין מחזר אחריהם חייב המוצא להחזיר, אלא שעדין אינו מספיק לנידון דידן דמי יימר שנפל ממנו דאפשר דהרטב"א מיירי בכה"ג שראה שנפל ממנו. **מיהו בתוס'** (כב. ד"ה שטף) כתבו גבי מי ששטף נהר קוריו עציו ואבניו ואין לו בהם סימן אבל מרדף אחריהם **דעצם הרידוף הוא סימן שהוא שלו** זה לשונם "ואפילו יקדמו אחרים ויקחו יחזירו לו לפי שניכר שהוא בעליו לפי שרדף מיד". **וכתב הט"ז** (רנט, ז) "אנן סהדי דלא מייאש מחמת אותו שיקדים להציל זה לא יוכל ליתן סימן דהוא סומך שיעידו עדים

בגמרא בבבא מציעא (כו:) אמר רבא האי מאן דחזי דנפל זוזי מחבריה בי חלתא (ראה שנפל לחבירו מעות בחול) ואשכחיה ושקליה לא מיחייב לאהדורי ליה מאי טעמא ההוא דנפל מיניה מיאש הוא אע"ג דחזייה דאייתי ארבלא וקא מרבל מימר אמר כי היכי דנפול מינאי דידי הכי נמי נפול מאיניש אחרינא ומשכחנא מידי.

וכתב הרטב"א (שם) "דוקא נקט זחא בחלתא מפני שנאבד ולא נמצא הוא ולא סגי דלא מייאש, משא"כ במנא (מטבע גדול) בחלתא דמשתכח, וכל כמה דמהדר בתריה לא מייאש וה"ה נמי בזחא בארעא דעלמא דלאו חלתא דמשתכח וכל היכא דמהדר בתרה לא מייאש, ומאן דשקיל ליה באיסורא

שחייב להחזיר דאין כאן יאוש כל עוד מחזר אחר מעותיו ועצם הרידוף אין לך סימן גדול מזה שהמעות שלו. מיהו בנתיבות המשפט (ס"ק ג) נראה דבכה"ג הרי של מוצאם עיי"ש. והעיקר כמו שכתבנו.

על חטיפתו ועסקיו להציל תיכף שנשטף אין לך סימן גדול מזה..".

ולפי האמור נראה שמי שמצא מעות ובתוך זמן קצר רואה שמגיע פלוני ומחפש מעותיו

קנה מוצר בחנות וכשהגיע לביתו מצא בשקית שהמוכר הכניס בטעות עוד מוצר שלא קנה

שהשומא שיעשה לחפץ הוא המחיר הנמוך שבשוק. דכיון שהוא בכלל תווך המחירים ואינו מחויב לקנות החפץ או לטרוח למכור החפץ במחיר הגבוה שבשוק. בפרט אם מדובר בחנות יוקרה שהתשלון הוא עבור חווית הקנייה דמה לו למוצא אבידה בחווית הקניה שיש בחנות.

או שמא נאמר שאין צריך לשום יותר ממה שעולה לבעל החנות המוצר דמהותה של מצות השבת אבידה להציל את הבעלים מנזק ממון ולא להרוויח לו ממון וכיון שיכול לקנות אותו חפץ במחיר סיטונאי למה יתחייב לו יותר ממחיר זה. בפרט לשיטת הנתיבות המשפט שבנזיקין משלמים כמה שוה החפץ לבעלים. עיין בעין הדעת (סימן א הערה א) שדן בנידון דומה כמה ישלם המזיק חפץ בחנות.

אמנם בדרך כלל מזדמן לו לאדם או לאחד מקרוביו לעבור ליד החנות ויש לדון אם מוטל עליו להשיב האבידה לחנות כשמזדמן לו לעבור שם ודבר זה יתבאר בעזרת השם בסמוך.

פעמים רבות קורה שאדם קונה מוצר באיזה חנות וכשמגיע לבית מוצא שהמוכר הכניס בטעות מוצר שלא קנה. והוא בכלל השבת אבידה וצריך להודיע בעל החנות כי החפץ נמצא בביתו ויכול לבא ליקח. אבל אינו חייב לטרוח להשיב לבעל החנות את אבידתו. אלא שבדרך כלל אין בעל החנות טורח לבא ליקח אבידתו דלמה יוציא מנה על מנה.

ובכה"ג שאינו מגיע ליקח את שלו והדבר נראה שגם לא יגיע מסתבר שיכול לעשות שומא לחפץ ולהשתמש בו או למוכרו כמו שנתבאר בהרחבה לעיל. ויעביר לו את המעות לחשבון בנק. אלא שיש לדון האין ישומו מחיר המוצר. בהלכות אונאה הארכנו בשאלה מאיזה מחיר נקבע איסור אונאה האם מהמחיר הנמוך שבשוק או מהמחיר שרוב החנויות מוכרות או ממחיר האמצע בין שני הקצוות. והעלנו שכל עוד שיש חנות פעילה שמוכרת במחיר נמוך ומצליחה להחזיק את עצמה אותו מחיר נכנס לתווך המחירים שאין בזה אונאה (אא"כ הוא הוא מוצר שבעל הבית מפסיד עליו ממון ועושה כן כדי למשוך לקוחות). ולפי זה נראה

האם על המוצא לטרוח להביא האבידה לבעלים או סגי במה שמודיעו

ומסברא היה נראה שחייב לעשות כן אע"פ שמצוות השבת אבידה כבר קיים מ"מ כל כה"ג הוא בכלל כפייה על מידת סדום ובדומה לזה כתבו התוס' ביבמות (קיא: ד"ה לאחר) גבי חליצה "וא"ת מה הוא מפסיד אם חולץ לה ולמה אין כופין כדי להתירה וי"ל שהוא מתבייש בבית דין לחלוץ לה שתרוק בפניו". אלמא אם לא היה לו הפסד

דבר פשוט שאין המוצא צריך להביא את האבידה לבעלים אלא סגי במה שמודיעו שהחפץ נמצא בביתו ויכול לבא לקחתו. אלא שפעמים רבות קשה למאבד להגיע ליקח האבידה דהוא בבחינת יוציא מנה על מנה ומאידיך למוצא אין טרחה להביא את החפץ אל המאבד דבלאו הכי מזדמן לו לעבור ליד המקום של המאבד.

חייב באונסין נראה שגם הנתיבות יודה. ויש עוד ראיות ואין הפנאי עימי.

וראיתי מי שציין שבספר פאר הדור (ח"ד עמוד ריז) כתב שהחזון איש השיב לרבי דוב יפה כי די בזה שמודיעים לבעל האבידה אבידתך מצויה ברשותי ואין חיוב לטרוח ולהביאנה אל ביתו. אמנם כל זה אינו אמור אלא כשלשניהם קל או קשה להגיע בשה, אך אם לאחד קל יותר להגיע, כגון שלמוצא יש רכב ולו קל להגיע יותר, מאשר לאובד, עדיין יש עליו מצות השבת אבידה, אך יכול להתנות ולבקש שכר, כפי מה שיפסיד כתוצאה מהנסיעה עכ"ד. ומשמע מהדברים שגם כשאין לו דרך אצלו חייב לעשות כן וצ"ע בזה.

היו כופין אותו. עוד יסוד גדול למדונו התוספות בעבודה זרה (כ. ד"ה ורבי מאיר) שכל מקום שיכול ליתן לחבירו דבר שאצלו הוא שוה מועט ולחבירו שוה הרבה חייב ליתן לו ודון מיניה ואוקי באתרא.

וכעין זה כתב התומים (עד, א) גבי מלוה שתובע את הלוה לפרוע לו חובו במקום שאינו חייב לפרוע בו (שלא במקום ההלוואה) "אם בלאו הכי אית ליה דרכו לשם או שהולכים בני אדם נאמנים ובטוחים מחייבים ליה להביא מעות ולשלם שם ולא יכול לומר טריחא לי מילתא". ובנתיבות המשפט (עד, א) דחה דבריו משום שיכול הלוה לומר שאינו רוצה להתחייב באחריות הדרך. ובנידון דידן שאין המוצא

מצא אבידה ואיתר את הבעלים ואינו מגיע ליקח אבידתו

שוב אינו שומר אבידה דאין החפץ אבוד מבעליו. והוא בגדר המכניס חפץ לבית חבירו שלא ברשות שמודיעו ואם לא בא ליטול את שלו מוציאו לשוק (שו"ע סימן שיט סעיף א).

אם אין מזדמן למוצא להימצא אצל בעל האבידה ובעל האבידה אינו טורח לבא ליקח אבידתו יש לדון אם חייב לשמור לו על החפץ או שיוכל להודיעו שאם לא יבא, מוציא את האבידה מביתו. ומסברא היה נראה לומר שמשעה שהודיע לבעל האבידה

זכיה מהפקר

אבידה מדעת מחלוקת הטור והרמב"ם

לפקח על נכסיו לא נאמר שהפקירה". ולהלן נראה שהמונח "אבידה מדעת" בש"ס פעמים הכוונה להפקר ופעמים הכוונה שאין חיוב השבה אבל לא שמותר לזכות בזה.

ויש מבארים שהרמב"ם הסובר שאבידה מדעת אינה הפקר אזיל לטעמיה (פ"ב מנדברים ה"ד) שכתב שההפקר הוא כמו נדר, ואם כן בדין הוא שלא יצא ממונו מבעלותו אלא על ידי מעשה חיובי כמו נדר שיאמר הרי זה הפקר או שיעמיד את החפץ לרשות הרבים כמו שיתבאר. ומשמע ברמב"ם שהזורק כיס אינו הפקר גם ברשות

כתב הרמב"ם (יא, יא) המאבד ממונו לדעת אין נזקקין לו. כיצד הניח פרתו ברפת שאין לה דלת ולא קשרה והלך לו, השליך כיסו ברשות הרבים והלך לו **הרי זה איבד ממונו לדעתו ואע"פ שאסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו אינו זקוק להחזיר** שנאמר 'אשר תאבד' פרט למאבד לדעת. וכן פסק השו"ע (רסא, ד).

והטור (רסא, ד) השיג עליו ד"אין נראה כן דאבידה מדעת הוי הפקר". וכן דעת הרמב"ן (כה:): והר"ן והנמוקי יוסף (ב"מ ל:): וכן פסק הרמ"א (שם). ובבית יוסף השיב על הטור "לאו מילתא היא שבשביל שאינו חושש

החפץ ולא מהני יאוש בכה"ג והפקר אין כדאמרן.

הרבים שיש רוב גוים ויש לשאול למה לא יועיל היאוש שהרי יודע שמסתמא לא ישאר שם ותירצו דאבידה אין כאן לפי שיודע היכן

חפצים המונחים ליד הפח זבל

להפקיר ממונו אלא באדם שמשמש בשלו ואינו חושש לפקח על ממונו. דאם לא כן נמצאת אומר שהפקר הוא רק כאשר הבעלים אומר מפורש "הרי זה הפקר" והוא דבר שלא יעלה על הדעת. ומה שכתב הרמב"ם 'השליך כיסו ברה"ר' צ"ל שהכוונה היא שהשליך כיסו לצורך ולא במתכון להפקיר כגון: שמשליך כיסו ונכנס לחנות וכשיוצא נוטל את שלו. ואע"פ שאינו מוסכם כמו שיתבאר בסמוך מכל מקום לדינא נראה פשוט דגם הרמב"ם מודה בנידון דידן דהוי הפקר גמור וכל הקודם זוכה. ואין ספק בדעת הרמב"ם מוציא מידי פשיטותם של הטור ודעימה.

בגמרא בבבא מציעא (כה:;) מבואר דאם הניח כלי באשפה העשויה לפנות אבידה מדעת היא. וכתב הטור (סו"ס רס) דהרי היא של מוצאה **וביאר סמ"ע** (רס, נג) דהטור אזיל לטעמיה דאבידה מדעת הפקר גמור היא אבל הרמב"ם לא כתב כן ואזיל לטעמיה דאבידה מדעת לאו הפקר גמור. **והש"ך** (לג) כתב דאינו מוכרח שהרמב"ם יחלוק בזה.

אמנם בנידון דידן שהניח חפצים ליד הפח מקום שיחדום הרבים להפקיר ממונם וכוונתם לאפשר לאחרים לזכות בהם, הוי הפקר גמור וכל הקודם זוכה. וגם הרמב"ם יודה בזה דהרמב"ם לא מיירי באדם הרוצה

אוכלים המונחים בבית כנסת בפינת קפה

באיזה מקום ובאים אחרים ושמים את זה במקום הנ"ל מ"מ נראה שאין צריך לחוש לזה דדבר שאינו שכיח כלל.

על פניו נראה דדמי לחפצים המונחים ליד הפח דהוי הפקר גמור כמו שנתבאר. ואע"פ שיש פעמים שהבעלים הניחו כן בבית כנסת

האם הרמב"ם סובר שאין הפקר אלא באומר הרי זה הפקר בפני בני אדם

הפקר שיאמר נכסי אלו יהו הפקר... אלמא בלא אמירה לא סגי.

גם בב"ח (ס' רעג, ד) למד כן והוקשה מ"מכנשתא דבי דרי" (כא). היינו שעת אסיפת הגרונות שדש בעליהן ונשאם מכאן, דבעי בגמרא אם הותיר חצי קב בשתי אמות אי חשיב מפקירן או דלמא אינו מפקירן כיון שאין טורח באיסופם. אלמא הוי הפקר גם בלי שאמר בפני בני אדם, ותירץ דשאני התם כיון שנטל העיקר והותרין גלי דעתי **ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שהפקירן**, אבל בעלמא לא הוי הפקר עד שיאמר עיי"ש.

בגמרא בנדרים (מה.) ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק כל המפקיר בפני שלשה הוי הפקר בפני שנים לא הוי הפקר. ר' יהושע בן לוי אמר דבר תורה אפילו באחד הוי הפקר ומה טעם אמרו בשלשה כדי שיהא אחד זוכה ושנים מעידים.

והגר"א (רסא, ח) הביא מכאן ראייה להבנתו בשיטת הרמב"ם דאינו הפקר עד שיפקיר בפני א' ומדברי סופרים עד שיפקיר בפני ג'. ובכך יישב דברי הרמב"ם דלעיל דאפילו השליך כיסו לרה"ר לא הוי הפקר, חהו שכתב הרמב"ם והביאו הטור (ס' רעג) "מהו

מתכון להפקיר אין צריך אמירה ולכן כתב הש"ך שהרמב"ם יודה לטור באשפה העשויה ליפנות. וכן הדעת נוטה.

אמנם מהבית יוסף והש"ך דלעיל מוכח שלא למדו כן ברמב"ם אלא שהרמב"ם מיירי באדם שלא חושש לפקח על נכסיו אבל לא באחד המתכון להפקיר אבל אם

לפי הטור והרמ"א האם אפשר ליקח אופניים ובימבה המונחים ברחוב

נראה שהכל תלוי ברגילות להניח חפצים הללו באותו מקום, דכל שהדרך להניחם אינו נחשב לאבידה מדעת אלא כך דרך שימוש בני אדם בחפצים אלו. ובכה"ג אין חיוב השבה ואסור ליטול לכולי עלמא.

וגם כשאין דרך בני אותו מקום להניח, ודרכו כן להניח נראה שתלוי במחלוקת הראשונים אם מה שקונה לבניו זכו בהם. דאם זכו בהם הרי אינו הפקר, דהפקר צריך דעת ולקטן אין דעת ובזה גם הסוברים שאבידת קטן מותרת מודים שהפקרו אינו הפקר. ובמקום אחר הארכנו בזה ושורש הדברים הוא במה שאמרו בערכין (כד). מי שמקדיש כל נכסיו אין כסות אשתו ובניו מוקדשים ד"נעשה כמי שהקנה להן כסות אשתו ובניו **מעיקרא**" (ב"ק קב:). והעלנו שם שבזמנינו שהדרך להעביר החפצים כ"ירושה מחיים" אמדינן לדעתיה שמעיקרא קונה כדי להעביר את זה לבניו הקטנים. דאל"כ אין האב יכול להעביר חפצים מילד לילד דאפילו הסכים הקטן הסכמתו כמאן דליתא עיי"ש. ונפקא מינה בנידון דידן אם היא אבידה מדעת של האבא או של הקטן.

במשנה בבבא בתרא (פז:): מבואר דאם שלח אדם את בנו עם צלוחית בידו אצל החנוני, כדי ליתן שם שמן ונשברה הצלוחית, לרבנן החנוני חייב לרבי יהודה החנוני פטור. ופריך בגמרא לרבנן אמאי חייב **הרי אבידה מדעת היא** ומסיק כגון שנטלה למוד בה לאחרים ובשואל שלא מדעת קמיפלגי מר סבר שואל הוי ומר סבר גזלן הוי.

והוכיחו מזה הקצות החושן (רס, א) והנתיבות המשפט (ס"ק א) דאבידה מדעת זו אינה הפקר דאם כן אמאי חייב חנוני הרי הצלוחית לגמרי שלו. וסיים הקצות "ובע"כ צ"ל דהטור לא קאמר דאבידה מדעת הוי הפקר אלא במניח במקום שאינו משתמר אבל נתן לקטן אע"ג דאבידה מדעת הוא אפ"ה אינו הפקר" והשיג על הב"ח עיי"ש.

אמנם בנידון דידן עדין יש לדון בדברי הטור דשאני התם שנתן לבנו הקטן מעות לקנות לו אצל החנוני ודאי אינו מפקר ממונו אבל בנידון דידן הרי האב עצמו רואה חפצים הללו מונחים ברחוב ולא משגיח על ממונו ולכאורה לפי הטור הרי זה הפקר. אמנם

השאיר פיצה וקולה בפיצרייה ובא ואחר רוצה ליקח

שיש לדון דנהי דהוי הפקר מכל מקום שמא בעל הפיצרייה זכה בזה, ואין דעתו שיקחו מה שהשאירו אחרים כי דעתו שיקנו ממנו יותר. ועיינו הרואות שבמקומות רבים מקפידים שלא להכניס שתיה ואוכל ממקום אחר.

אמנם נראה שאין לחוש לזה דהוי כחצר שאינה משתמרת ודמי למוצא מציאה אצל חנוני שהרי הם שלו (כה:): ואף שאפשר דהוי

כשאדם משאיר חצי בקבוק קולה או משלושים בודדים מתוך מגש שלם והלך לו אין לחוש לשכחה שהרי מונחים לפניו ולא לקחם והוא דבר המצוי שאחר ששבע או הרווה צמאנו שוב אינו חש למה שנשא. ודמי ל"מכנשתא דבי דרי" היינו משאיר פירות מועטים אחר שעת אסיפתן דמעשיו מוכיחים שהפקירן (ב"מ כא.). ומלבד זאת הוי כאשפה העשויה להפנות שכתב הש"ך שגם הרמב"ם יודה שהרי זה הפקר. אלא

מכל מקום נראה שדעתם של המשאירים דברים הללו שיהנו מהם לקוחות אחרים ולא יזרקו לפח.

כחצר המשתמרת כיון שבדילי אינשי מפני הבושה או המיאוס ליקח דברים הללו (עיין ב"מ קב.), וגם העובדים דואגים לנקות שם.

נתן את ביתו לשבת או לבין הזמנים ושכחו שמפו, חלב, טישו וכו'

שיבא ויטול את שלו. ובשקית חלב יש לומר דמעיקרא קונים על דעת כן שאם ישאר ישאירו לבעל הבית ואין צריכים לשאול. וראייה לדבר מההיא דבבא מציעא (כב:): 'מעיקרא יאוש מיאש מנייהו'. (כך שמעתי).

כשנתן ביתו ונשאר דברים הללו יש להסתפק אם השאירו כן על דעת להנות את בעל הבית או ששכחום. וכל מקום שאפשר לברר מבררים לכן צריכים להתקשר ולהודיע. וכמובן שאין על המוצא חיוב להשיב לבית המאבד אלא להודיעו בלבד

חומרי בניה שמשאירים ברחוב

אבידתו ולטור מותר לזכות בזה אבל בנידון דידן כך דרכם של כולם לפי שסומכים על כך שמי שינסה לגנוב העוברים ושבים יראו ויזמינו משטרה ולכן הגנבים מירתתו מלגנוב.

פשוט וברור שגם הטור מודה בזה שאינו הפקר וכל הנוטל חומרי בניה מהרחוב הרי הוא גזלן. והטעם דכל האמור הוא כשהאדם לא משגיח על ממונו כשאר בני אדם אז נאמר דאבידה מדעת ואין חייבים להשיב

בענין אוכל או פרחים הנשארים באולם שמחות האם מותר לקחת

עיין בשבט הלוי (ח"ד ס' רכה) דכתב דאיסור גזל גמור אא"כ ידוע שזה הולך להזרק דהוי כהפקר.

מי שהתחלפו לו חפצים בטעות, כגון טלית, כובע, מעיל ומגבת, האם רשאי להשתמש

זה של זה עד יום מותם ונמצאו שניהם מפסידים. (בתקוה ותפלה שיבא אליהו במהרה).

מבואר בגמרא בבבא בתרא (מו.) ת"ר.. נתחלפו כליו בבית האבל או בבית המשתה הרי זה לא ישתמש בהן עד שיבא הלה ויטול את שלו..!

והנראה לדקדק דסוגין מיירי דסופם למצוא זה את זה. וכן משמע בברייתא "עד שיבא הלה יטול את שלו". ואפשר להוסיף דלהכי נקטו בית האבל ובית המשתה דיכול לברר מי היה ומי החליף משא"כ בבית המרחץ שהוא מקום ציבורי. וכן משמע מהתוס' (שם ד"ה וכי) עיי"ש. וכן כתב בפתחי חושן (אבידה פ"ד הלכה יט) אלא שחילק בין היכא שניכר ההבדל בחפצים וסביר להניח שהבחין א"כ ממילא שניהם מתרצים והוי כמכירה להיכא שאפשר

וכן פסק בשו"ע (ס' קלו ס"ב) נתחלפו לו כליו בבית האבל או בבית המשתה לא ישתמש בהם. וא"כ לא מצאנו ידינו ורגלינו דמעשים שבכל יום שמחליפים חפצים וגם אחרי ההכרזה לא מוציאים אחד השני. ואיכא למידק אמאי לא ישתמש בהן הרי ניחא לכל אחד מהם ליתן רשות לחבירו להשתמש בשלו ויוכל להשתמש בשל חבירו. דמה תועלת יש לו שחבירו לא ישתמש בשלו והוא לא ישתמש בשל חבירו, ויהיו שומרים

עליונים שנהגו שלא להקפיד תקף גם "בכובעים וכו'". ואף שנראה לי שברוב המקומות לא נהגו כן כשעתידיים למצוא זה את זה. מיהו יתכן שכך המנהג אחר שעבר זמן ולא מצאו זה א זה. ויש ליישב מנהג העולם כמו שיתבאר בסמוך.

שלא הבחין הוי שואל שלא מדעת. מיהו לעניות דעתי כיון שהכריז על ההחלפה ולא מצא את השני יש לתלות שלא הבחין אחרת למה לא פנה אליו.

ובשבט הלוי (ח"ו ס' רלח) כתב שהמנהג שהעיד עליו **ערוך השולחן** במנעלים

ישוב מנהג העולם למה משתמשים בחפצים שהתחלפו

ובדומה לזה ביאר הש"ך (ס"ק כו) דאביי מודה ש"כל זמן שלא נתברר של מי הוא יוכל זה לעשות בו מה שירצה". אלא שאם לבסוף יתברר מי המאבד צריך ליתן לו.

וגם בחפץ שיש בו סימן כתב האגרות משה (חו"מ ח"ב ס' מה) "אחר זמן שמחוייב לטפל בו, יכול לרשום בפנקסו מה שמצא. בדבר שיש בו סימן ירשום כל הסימנים וירשום גם שוויות האבידה אם הוא יודע ואם לאו צריך לשומו בג' אנשים יודעים שומת איזה דברים כאלה ואז יכול להשתמש בו לעצמו חה מה שיש לעשות בכל מקום שאמרינן יהא מונח עד שיבא אליהו שממה שכתב יוכל לברר הדבר כשיתבקש".

ואפשר שיש לצרף סברא נוספת דכיון שחבירו גזלו בשוגג וקיימא לן אדם מועד לעולם (ב"ק כו). א"כ יכול לעשות דין לעצמו דקיי"ל דעביד איניש דינא לנפשיה כמבואר בחו"מ ס' ד. ואפשר דאף המרדכי הסובר דעביד איניש דינא לנפשיה רק בחפץ המבורר שהוא שלו ולא ליקח חפץ אחר בתמורה, יודה בכה"ג לפי שאי אפשר לו בענין אחר. בפרט שרק נוטל לעצמו שימוש זמני.

ואף שיש לבעל דין לחלוק דהכא אינו יודע בודאות שבעל החפץ הנ"ל הוא זה שלקח את שלו. מ"מ מצאנו גדולה מזו בסמ"ע (חו"מ ס' עה ס"ק מט) דאם היה שמעון בבית ראובן ונגנב ממנו ממון. וחושד בשמעון יכול לתפוס ממנו. ובנידון דידן שהאומדנא חזקה יותר אפשר שגם הש"ך דפליג התם על הסמ"ע יודה.

ידועים דברי הש"ך (ס' שנח ס"ק א) שכל מה שקיימא לן שיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש הוא דווקא באבידה שבעל כרחו מתייאש דאתי לידי באיסורא אבל היכא שמעיקרא ניחא ליה שחבירו ישתמש בשלו. ואפ' בשימוש המכלה הדבר כגון אכילת פירות חבירו שיודע שאילו היה כאן היה מסכים לו, בכה"ג מודה אביי דאין צריך את הרצון בפועל. והכא נמי בנידון דידן שאינו מבחין ועבר זמן. וגם אם יבחין סביר להניח שכבר לא ימצא את שלו. א"כ אפילו היה יודע היה ניחא ליה שהשני ישתמש.

ובנידון דידן אפשר דאפ' התוס' (ד"ה מר זוטרא) שהש"ך רצה לחלוק עליהם מודים, דשאני הכא דמקבל בתמורה חפץ של חבירו. ובפרט בטלית דניחא ליה להקנות לחבירו שלא יכשל בברכות לבטלה דמברך בטלית שאינו שלו. ואף שיש מקום לחלק דדווקא היכא דיתייאש לבסוף אמרינן כן. וכן משמע קצת בראב"ד (הובא בשיטה מקובצת) דהקשה מברירה מ"מ לא נראה מדברי הראשונים דהך סוגיא שייכא בברירה כלל. וקצת ראייה לדברינו ממאי דקיי"ל ניחא ליה לעביד מצווה בממוניה פסחים (ד).

עוד יש לומר דאע"ג דקיי"ל כאביי דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש וצריך את היאוש בפועל כדי לזכות בחפץ. מ"מ דעת הרמב"ם והשו"ע (ס' רס ס"ט) דבחפץ שאין בו סימן אם נטל "זכה בו ואינו מחויב להחזיר" ומה שהקשו רבים על הרמב"ם דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש ביאר הבית יוסף דבדיעבד שכבר נטל אביי מודה לרבא

שכירות, אבל אם ידוע שאבד, שכתב פתק נראה שאין להשתמש עד ששייבנו לבעלים" ונראה שזה על דרך האחרונה שכתבנו דעביד איניש דינא לנפשיה. אמנם נראה שאם המקום משתמר יש להניח זמן סביר שיוכל השני לחזור לפני שיעשה כן.

אחר כל זה ראיתי בתשובות והנהגות (ח"א ס' תתקיח) "המנהג היום שאם נתחלפו חפצים שאין בני אדם מקפידים שיוחזרו להם חפצם, דבר השכיח מאד ברוב החפצים משתמש בשל חבירו (מובא **בערוך השולחן סימן ר"ס ס"ב**) **דתולה שמשתמש בשלו, ושימוש הוה כדי**

השוכח מגבת או עט ואין לו בו טביעת עין או סימן ומצא חפץ זהה ומסופק אם שלו, האם מותר לקחת או להשתמש

כרקתא דנהרא דלא אמרינן דמקום הוי סימן.

והעלה לדינא דהיכא שעבר זמן רב שרי דעל הצד שהוחלפה המגבת כבר התייאשו בעליו. ולעניות דעתי אם הוחלפה ולא חזר אחר זמן, א"כ סביר להניח שלא הבחין בשינוי ולא התייאש.

אמנם נראה להתיר מכמה טעמים: חד דכבר הורה זקן. ועוד דלפי הנודע ביהודה לא צריך חזקה המסייעת, וספק ממון לקולא. וכל הצדדים שהעלנו לעיל גבי החלפת חפצים שייכים בנידון דידן דכל שכן דהוא רק ספק הוחלף.

עוד יש להעיר דיש מקום לתלות דין זה בפלוגתת רב ולוי בחולין (צה). גבי בשר שנתעלם מן העין האם חיישנין שהוחלף הבשר בבשר לא כשר דלרב חיישנין. וכן פסק השו"ע (יו"ד ס' סג) וללוי שרי. וכן פסק הרמ"א. מיהו יש לדחות דהתם אינו אלא חומרא בעלמא כמבואר בתוס' (שם ד"ה אמר רב).

מבואר בגמ' בגיטין (כז). המביא גט ואבד הימנו מצאו לאלתר כשר. ואם לא פסול (במקום שהשיירות מצויות ובמקום שהוחזקו שמות זהים כשמו ושמה), דחיישנין לגט אחר.

והקשו האחרונים מההיא דפסחים (י). מי שבדק ביתו מחמץ ונכנס עכבר עם פת. ואח"כ מצא פת דפליגי רבי ורשב"ג. והלכתא כרבי דפת שמצא זו הפת שאבדה (לדעת הרב המגיד שאפ' היכא שלא ביטל החמץ אמנם דעת הטור להתיר רק היכא שביטל).

ותירץ **התבואת שור** דשאני בית דהוא בחזקת טהרה. משא"כ אשה שבחזקת אשת איש. אמנם **המנחת יצחק (ח"ג ס' יז) דקדק מהנודע ביהודה** דשאני איסור אשת איש.

ולפ"ז רצה לתלות הנידון דידן במח' התבואת שור והנוב"י דהכא ליכא חזקה המסייעת א"כ לתבואת שור יהיה אסור ליטול ולנוב"י אין צריך חזקה המסייעת. עוד כתב דמיקום המגבת אינו סימן דהוי

משה נגר

שיעורים ועלונים קודמים ניתן למצוא באתר "בינינו- הפצת שיעורי תורה"

עלונים בחושן משפט

דינא דמלכותא \ עביד איניש דינא לנפשיה ודיני מוסר ממון חבירו במדינות המתקנות \ 'קים לי' \ אמת ושקר בבית דין וחוף לבית דין \ עורכי הדינים \ אומדנא דמוכח \ חברה בע"מ \ גביית חובות בזמנינו \ גבייה וקניה בהוצאה לפועל \ ברי

ושמא \ חריגות מגבולות הטאב"ו \ חזקה לסוכה \ סוכה וחניה ברשות הרבים \
הוצאת ישן מהסוכה \ פינוי בינוי \ יסודות נזקי שכנים: רעש הילדים, פעוטונים,
חנויות וכו' \ פיצול דירות \ הרחבות בניה \ יסודות חזקות תשמישים: חזקה לדוד
שמש, רבים שהחזיקו לעבור בבניין ורוצים לעשות אינטרקום או פינוי בינוי וכו' \
מידת סדום: השתלטות על חצירות וחללים בבניין \ תחרות עסקית \ היתר מכירה \
קנייני הערמות \ עשה לחבירו פעולה או טובה ולא סיכמו אם בשכר או בחינם \ דינים
המצויים בהשבת אבידה \ דינים המצויים בחיובי נזיקין \ המתת חסד \ תרומת
איברים במוות מוחי \ דיני קדימה בחולים ובעלמא

עלונים באבן העזר

הזרעה מלאכותית \ חרם רבינו גרשום \ חיוב מזונות בסרבנית גט \ סירוס זמני \
צוואת רבי יהודה החסיד \ יהדות אתיופיה הודו, הרפומים ועולי רוסיא \ התרת
ממזרים \ בדיקת D.N.A \ אחד לבעל אחד לבועל \ מינקת ומעוברת חבירו \ התרת
עגונות: עגונות השואה, יום הכיפורים, אסון התאומים, מיאיימי ומירון \ נגיעת ערוה:
בדיקת רופאים, נגיעה בערוה באוטובוס ורכבת \ דרכא אחרינא: מגורים בשכונה
חילונית, החזקת אייפון \ לא תתורו \ קול באשה ערוה \ חלוקת הרכוש בגירושין \
כפיית גיטין: בית סוהר עיקול חשבון בנק ושליטת רשיון נהיגה \ הגט מצפת: זכין בגט
ומומים שנתהוו אחר המקח

לתגובות והערות בטלפון ובמייל:

m0548566505@Gmail.com

